

BS/144/2012

OPINIE O BŁĘDACH

W IDENTYFIKACJI OFIAR

KATASTROFY POD SMOLEŃSKIEM

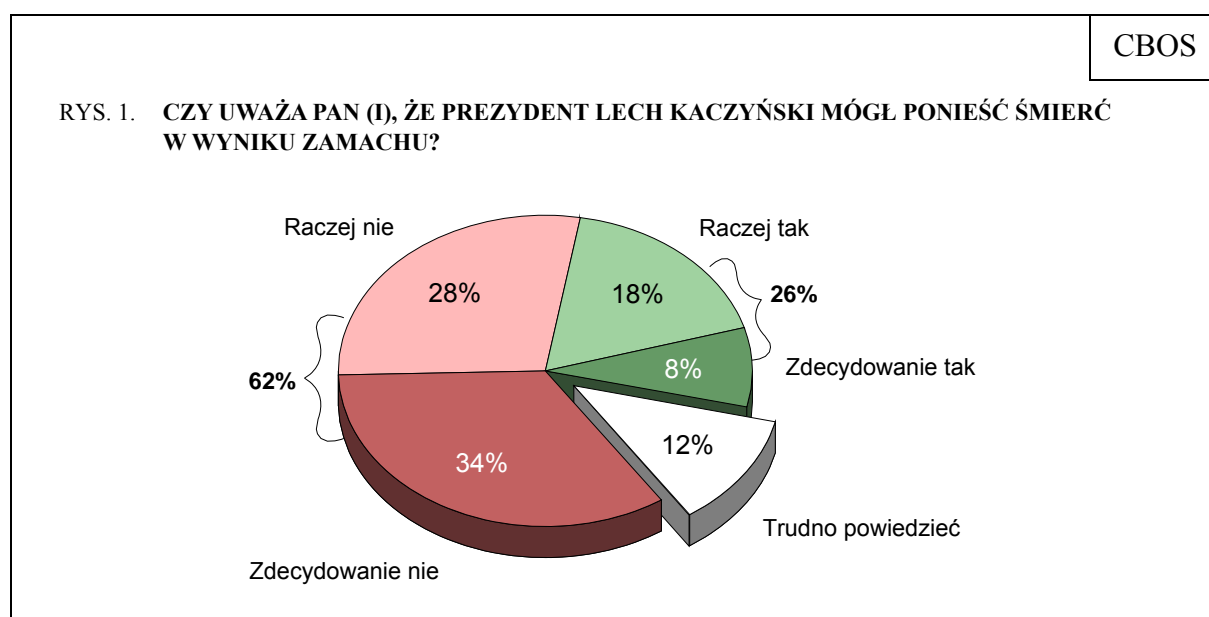

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Teoria, według której katastrofa prezydenckiego samolotu pod Smoleńskiem nastąpiła w wyniku wybuchu, choć sprzeczna z ustaleniami komisji rządowej, nie znika z dyskursu publicznego. Co więcej, wydaje się, że wyjaśnienie przyczyn katastrofy, wypracowane przez komisję parlamentarną kierowaną przez Antoniego Macierewicza, ostatnio częściej powraca w medialnych dyskusjach w związku z wątpliwościami co do rzetelności badań wraku i dokonywanych na ich podstawie ustaleń ekspertów. Niedawno na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego odbyła się konferencja poświęcona tej sprawie. Wzięli w niej udział eksperci uważający, że istnieją przesłanki przemawiające za hipotezą wybuchu. W październikowym sondażu¹ ponownie zapytaliśmy Polaków, czy wierzą, że prezydent Lech Kaczyński mógł zginąć w wyniku zamachu.

Większość ankietowanych odpowiada na to pytanie negatywnie – ponad trzy piąte (61%) nie bierze pod uwagę teorii zamachu, przy czym większa część odrzuca to wyjaśnienie w sposób zdecydowany. W możliwość taką wierzy nieco ponad jedna czwarta badanych (26%), zaś 12% nie ma zdania w tej sprawie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (269) przeprowadzono w dniach 4 – 10 października 2012 roku na liczącej 1007 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W porównaniu z pomiarem z maja opinie Polaków w tej kwestii prawie się nie zmieniły, zmniejszył się tylko (o 4 punkty) odsetek osób odrzucających możliwość zamachu w sposób zdecydowany.

Tabela 1

Czy uważa Pan (i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	V 2012		X 2012	
	w procentach			
Zdecydowanie tak	8	25	8	26
Raczej tak	17		18	
Raczej nie	25	63	28	62
Zdecydowanie nie	38		34	
Trudno powiedzieć	12		12	

W teorię zamachu nieco częściej są skłonne wierzyć kobiety (29%) niż mężczyźni (23%), a wśród grup wiekowych najmłodszy respondenci, do 24 roku życia (34%). O możliwości celowych działań, które doprowadziły do katastrofy, częściej są przekonane osoby gorzej sytuowane, gorzej wykształcone oraz mieszkańcy wsi. Wśród zmiennych socjodemograficznych najsilniej różnicują opinie na ten temat deklarowane dochody – wśród osób najmniej zarabiających (poniżej 500 zł na osobę w rodzinie) większa część akceptuje teorię zamachu, niż ją odrzuca.

Tabela 2

	Czy uważa Pan (i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wykształcenie			
Podstawowe	33	46	22
Zasadnicze zawodowe	26	58	16
Średnie	27	64	9
Wyższe	19	77	4
Dochody na jedną osobę w rodzinie			
Do 500 zł	44	37	18
501–750 zł	28	63	9
751 – 1000	26	61	13
1001–1500	26	62	12
Powyżej 1500 zł	16	80	4

Na stosunek do hipotezy zamachu wyraźnie wpływa uczestnictwo w praktykach religijnych. Osoby uczestniczące w nich kilka razy w tygodniu częściej twierdzą, że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu, niż tę hipotezę odrzucają.

Tabela 3

Udział w praktykach religijnych	Czy uważa Pan (i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Kilka razy w tygodniu	43	39	18
Raz w tygodniu	27	61	12
1–2 raz w miesiącu	20	64	16
Kilka razy w roku	24	64	12
W ogóle nie uczestniczy	28	66	6

Wiara w teorię zamachu i krytyczny stosunek do oficjalnych ustaleń komisji Jerzego Millera związane są także z deklarowanymi poglądami politycznymi. Osoby utożsamiające się z lewicą w największym stopniu odrzucają możliwość zamachu (81%), tylko 16% bierze ją pod uwagę. Z kolei ponad jedna trzecia prawicowców (36%) wierzy, że prezydencki samolot rozbił się na skutek zamachu, ale większość (53%) nie daje temu wiary.

Tabela 4

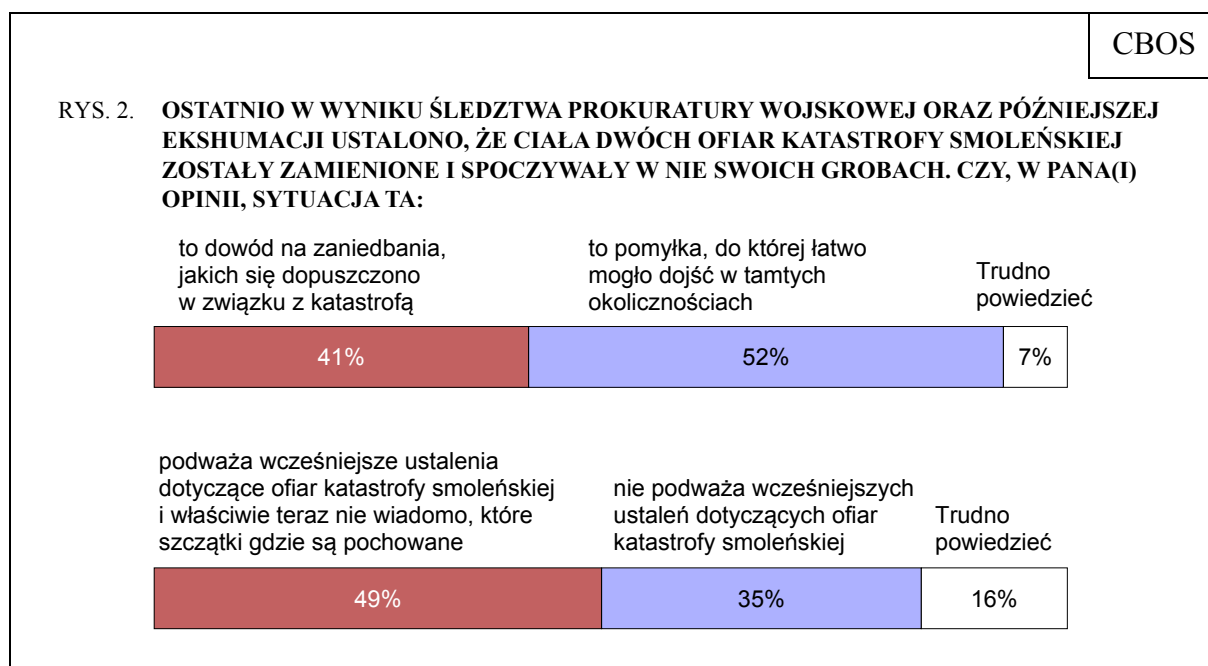
Deklarowane poglądy polityczne	Czy uważa Pan (i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewica	16	81	3
Centrum	22	68	10
Prawica	36	53	11
Trudno powiedzieć	28	47	25

Wpływ poglądów politycznych w tej kwestii widać jednak najbardziej wśród elektoratów poszczególnych partii politycznych. Jedynym ugrupowaniem, którego zwolennicy w większości zgodni są co do tego, że prezydent Lech Kaczyński oraz towarzyszące mu osoby mogły zginąć na skutek zamachu, są zdeklarowani wyborcy PiS. Zwolennicy pozostałych partii, a także wyborcy niezdecydowani oraz osoby nie mające zamiaru głosować, w większym lub mniejszym stopniu odrzucają tę hipotezę. Prawie jednogłośnie nie zgadzają się z nią wyborcy PO.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy uważa Pan (i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	52	36	12
PSL	14	78	7
SLD	13	86	1
PO	6	91	4
Trudno powiedzieć	28	57	15
Niezamierzający głosować	27	56	17

Poza popularyzowaniem hipotezy wybuchu przez jej twórców, w społecznej świadomości także inne okoliczności sprzyjają żywotności tej wersji przyczyn katastrofy pod Smoleńskiem. Bez wątplenia należą do nich pomyłki w rozpoznaniu ciał ofiar, które podają w wątpliwość rzetelność czynności śledczych wykonywanych po wypadku. Ponad połowa Polaków uznaje, że stwierdzona w wyniku ekshumacji zamiana ciał dwóch ofiar katastrofy była wynikiem pomyłki, do której łatwo mogło dojść w tamtych okolicznościach (52%), a dla dwóch piątych jest dowodem na zaniedbania (41%). Wyrozumiały stosunek do tego błędu nie zmienia jednak jego ogólnego wydzźwięku – prawie połowa badanych (49%) jest zdania, że w tej sytuacji niepewne są także wyniki innych identyfikacji i że nie jest pewne, gdzie kogo pochowano. Mniejszy odsetek respondentów (35%) sądzi, że błąd ten nie podważa wcześniejszych ustaleń dotyczących ofiar katastrofy smoleńskiej.

Osoby wierzące w hipotezę zamachu dużo bardziej krytycznie oceniają sprawę zamiany ciał ofiar katastrofy smoleńskiej, niż pozostali ankietowani – zdecydowana większość z nich jest zdania, że błędna identyfikacja ciał to dowód zaniedbań (71%), znacznie rzadziej sądzą, że to ludzka pomyłka (25%). Natomiast osoby dystansujące się wobec teorii zamachu w większości przychylają się do opinii, że to pomyłka, zrozumiała w tamtych okolicznościach (66%), a nie świadectwo zaniedbań (29%).

Tabela 6

Czy uważa Pan (i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?	Ostatnio w wyniku śledztwa prokuratury wojskowej oraz późniejszej ekshumacji ustalono, że ciała dwóch ofiar katastrofy smoleńskiej zostały zamienione i spoczywały w nie swoich grobach. Czy w Pana(i) opinii sytuacja ta:		
	to dowód na zaniedbania jakich się dopuszczono w związku z katastrofą	to pomyłka, do której łatwo mogło dojść w tamtych okolicznościach	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	71	25	4
Nie	29	66	5
Trudno powiedzieć	41	35	24

Zwolennicy teorii zamachu zdecydowanie częściej interpretują zamianę ciał ofiar katastrofy jako okoliczność podważającą trafność wszystkich wcześniejszych identyfikacji (75%), niż jako przypadek jednostkowy (16%). Natomiast osoby odrzucające możliwość zamachu w większej części nie kwestionują wcześniejszych ustaleń.

Tabela 7

Czy uważa Pan (i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?	Ostatnio w wyniku śledztwa prokuratury wojskowej oraz późniejszej ekshumacji ustalono, że ciała dwóch ofiar katastrofy smoleńskiej zostały zamienione i spoczywały w nie swoich grobach. Czy w Pana(i) opinii sytuacja ta:		
	podważa wcześniejsze ustalenia dotyczące ofiar katastrofy smoleńskiej i właściwie teraz nie wiadomo, które szczątki gdzie są pochowane	nie podważa wcześniejszych ustaleń dotyczących ofiar katastrofy smoleńskiej	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	75	16	9
Nie	39	49	13
Trudno powiedzieć	47	10	43

Również sympatie polityczne wyraźnie różnicują interpretację faktu zamiany ciał. Prawie trzy czwarte zadeklarowanych wyborców PiS uważa, że to dowód zaniedbań, natomiast większość zwolenników pozostałych partii łagodniej ocenia to zdarzenie i sądzi, że to raczej ludzka pomyłka, do której łatwo mogło dojść w tamtych okolicznościach.

Tabela 8

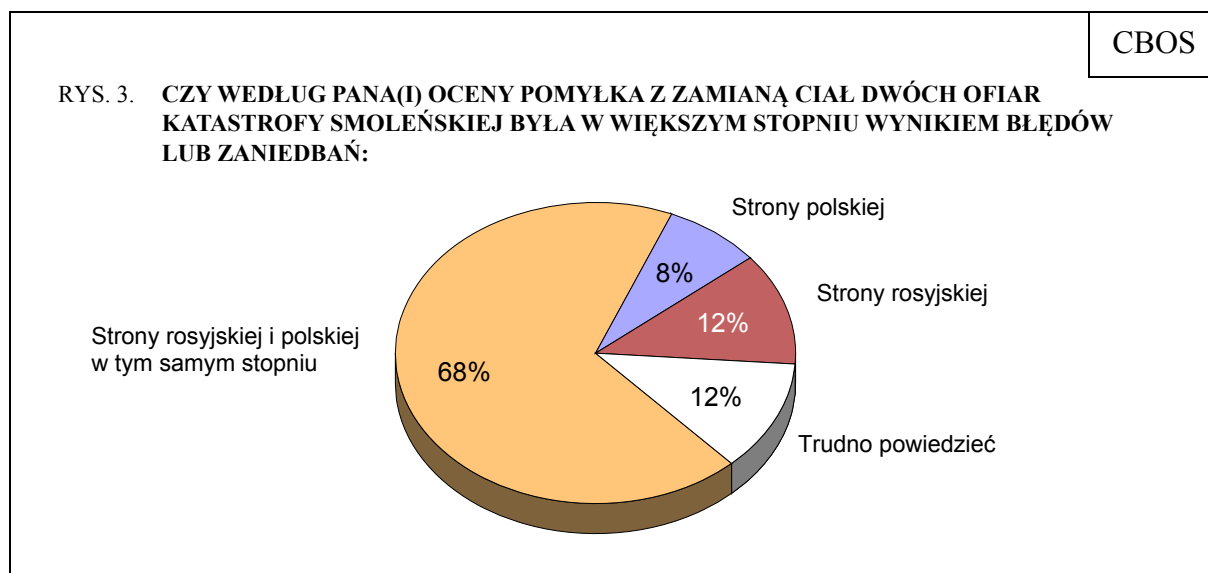
Potencjalne elektoraty	Ostatnio w wyniku śledztwa prokuratury wojskowej oraz późniejszej ekshumacji ustalono, że ciała dwóch ofiar katastrofy smoleńskiej zostały zamienione i spoczywały w nie swoich grobach. Czy w Pana(i) opinii sytuacja ta:		
	to dowód na zaniedbania jakich się dopuszczono w związku z katastrofą	to pomyłka, do której łatwo mogło dojść w tamtych okolicznościach	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	16	78	6
SLD	31	69	0
Ruch Palikota	24	67	9
PSL	37	59	4
PiS	73	25	3
Niezdecydowani	43	51	7
Niezamierzający głosować	41	50	9

Podobnie wyglądają zróżnicowania opinii na temat konsekwencji tej pomyłki. Wyborcy PiS z zdecydowanej większości sądzą, że zamiana ciał ofiar katastrofy podważa rzetelność wszystkich wcześniejszych ustaleń, natomiast wyborcy pozostałych ugrupowań częściej są zdania, że to raczej incydentalne przypadki, które nie kwestionują wcześniejszych identyfikacji.

Tabela 9

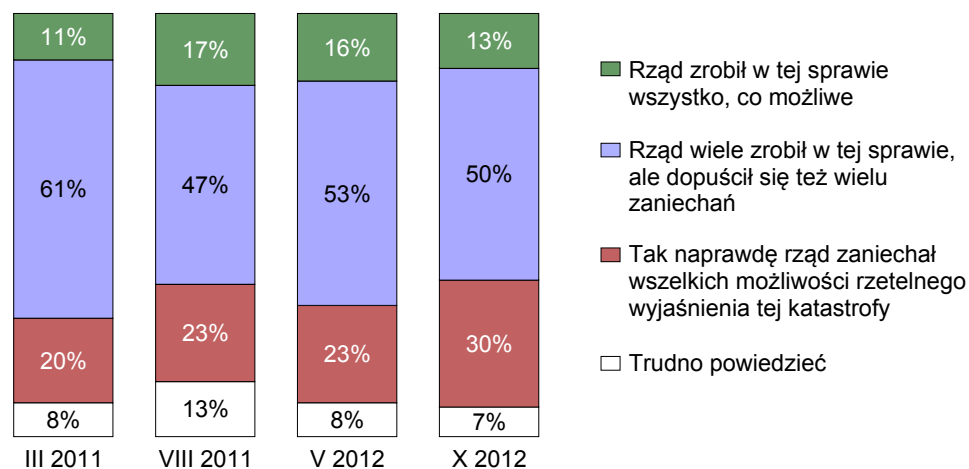
Potencjalne elektoraty	Ostatnio w wyniku śledztwa prokuratury wojskowej oraz późniejszej ekshumacji ustalono, że ciała dwóch ofiar katastrofy smoleńskiej zostały zamienione i spoczywały w nie swoich grobach. Czy w Pana(i) opinii sytuacja ta:		
	podważa wcześniejsze ustalenia dotyczące ofiar katastrofy smoleńskiej i właściwie teraz nie wiadomo, które szczątki gdzie są pochowane	nie podważa wcześniejszych ustaleń dotyczących ofiar katastrofy smoleńskiej	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	27	62	11
Ruch Palikota	38	47	15
SLD	38	48	14
PSL	38	41	21
PiS	71	15	14
Niezdecydowani	50	37	14
Niezamierzający głosować	50	31	19

Zdecydowana większość Polaków jest zdania, że nie da się powiedzieć, która ze stron – rosyjska czy polska – bardziej przyczyniła się do tego błędnego rozpoznania (68%). Pozostali nieco częściej winą obciążają stronę rosyjską (12%) niż polską (8%). Różnicowania ocen zarówno ze względu na stosunek do hipotezy wybuchu, jak i różnice w sympatiach politycznych są niewielkie.

Błędy w identyfikacji ofiar katastrofy przyczyniły się zapewne do bardziej krytycznej oceny postawy rządu w tej sprawie. Do 30% (o 7 punktów w porównaniu z majem) wzrósł odsetek Polaków oceniających, że rząd tak naprawdę zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia katastrofy. Jednak nadal największa część ankietowanych łagodniej ocenia postawę rządu w tej sprawie i przychyliła się do opinii, że wiele zrobił, by wyjaśnić przyczyny katastrofy pod Smoleńskiem, ale też dopuścił się wielu zaniedbań (50%). Tylko 13% ankietowanych jest zdania, że rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co było możliwe (w porównaniu z majem spadek o 3 punkty procentowe), 7% badanych nie ma zdania w tej kwestii.

RYS. 4. JAK OCENIA PAN(I) DZIAŁANIA POLSKIEGO RZĄDU W SPRAWIE WYJAŚNIENIA PRZYCZYN I OKOLICZNOŚCI KATASTROFY POD SMOLEŃSKIEM?

Różne są oceny postawy rządu wśród zwolenników i przeciwników teorii zamachu. Większość respondentów poważnie biorących pod uwagę możliwość zamachu uważa, że rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy (63%). Większość wykluczających taką możliwość jest zdania, że rząd co prawda wiele zaniedbał, ale równocześnie wiele zrobił w tej sprawie (64%).

Tabela 10

Czy uważa Pan (i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?	Jak ocenia Pan(i) działania polskiego rządu w sprawie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem?			
	Rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co możliwe	Rząd wiele zrobił w tej sprawie, ale dopuścił się też wielu zaniechań	Tak naprawdę rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak	4	29	63	4
Nie	18	64	14	4
Trudno powiedzieć	8	28	37	28

Opinie o działaniach rządu w kwestii wyjaśnienia przyczyn katastrofy prezydenckiego samolotu są także w dużym stopniu uwarunkowane sympatiami politycznymi, jednak nie zmienia to ogólnego wydźwięku ocen. Nawet w elektoracie PO tylko nieco ponad jedna trzecia badanych (35%) uważa, że rząd zrobił wszystko, by wyjaśnić przyczyny katastrofy, natomiast ponad połowa (59%) jest zdania, że rząd choć zrobił wiele, to jednak wiele też

zaniedbał. Najbardziej krytyczne są oceny zwolenników PiS – większość z nich jest zdania, że rząd Donalda Tuska tak naprawdę zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy (57%).

Tabela 11

Potencjalne elektoraty	Jak ocenia Pan(i) dotychczasowe działania polskiego rządu w sprawie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem?			
	Rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co możliwe	Rząd wiele zrobił w tej sprawie, ale dopuścił się też wielu zaniechań	Tak naprawdę rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	35	55	8	3
SLD	13	70	12	5
Ruch Palikota	18	57	24	0
PSL	20	52	28	0
PiS	2	37	57	4
Niezdecydowani	14	59	24	3
Niezamierzający głosować	9	48	31	12

Mijający czas jak dotąd nie wpływa na uspokojenie nastrojów i ustalenie jednego, akceptowanego przez wszystkich wyjaśnienia przyczyn katastrofy pod Smoleńskiem. Dla większości ankietowanych stwierdzona w wyniku ekshumacji zamiana ciał ofiar katastrofy była raczej wynikiem pomyłki, do której łatwo mogło dojść w ówczesnych okolicznościach, a nie dowodem na zaniedbania. Jednak zdaniem Polaków popełnione podczas identyfikacji błędy, stawiają pod znakiem zapytania inne identyfikacje. Zamiana ciał ofiar katastrofy smoleńskiej przysporzyła argumentów krytykom postępowania rządu w tej sprawie i zwolennikom teorii, że wypadek samolotu spowodował wybuch na jego pokładzie. Zmiany ocen są tu jednak niewielkie. Można powiedzieć, że zwolennicy hipotezy lansowanej przez Antoniego Macierewicza z jednej strony oraz osoby wierzące w rzetelność ustaleń komisji Jerzego Millera z drugiej nadal obstają przy swoich wyjaśnieniach. Choć Polacy w zdecydowanej większości akceptują oficjalne ustalenia komisji rządowej, to jednak jedna czwarta badanych bierze pod uwagę możliwość zamachu.

W zamach wierzą przede wszystkim wyborcy PiS. Skłonność do akceptacji tej hipotezy jest silniejsza wśród grup gorzej sytuowanych i gorzej wykształconych, a zatem bardziej sfrustrowanych i – co się z tym zwykle wiąże – bardziej skłonnych do akceptacji teorii spiskowych. Zróżnicowania opinii w zależności od częstości praktyk religijnych mogą wskazywać na nieobojętną rolę reprezentantów kościoła w tej sprawie. Klucz podziału opinii jest w dużej mierze polityczny, co z pewnością nie wpływa pozytywnie na racjonalność ocen.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy uważa Pan(i), że prezydent Lech Kaczyński mógł ponieść śmierć w wyniku zamachu?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		26	62	12	1002
Płeć	Mężczyźni	23	64	12	477
	Kobiety	29	59	12	525
Wiek	18-24 lata	34	61	5	126
	25-34	26	63	11	207
	35-44	20	67	12	144
	45-54	29	62	10	163
	55-64	24	63	13	207
	65 lat i więcej	27	53	21	156
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	54	18	378
	Miasto do 20 tys.	23	65	12	153
	20-100 tys.	29	61	10	193
	101-500 tys.	26	66	7	172
	501 tys. i więcej mieszk.	20	76	4	106
Wykształcenie	Podstawowe	33	46	22	196
	Zasadnicze zawodowe	26	58	16	260
	Średnie	27	64	9	352
	Wyższe	19	77	4	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	82	3	93
	Średni personel, technicy	26	69	5	42
	Pracownicy adm.-biurowi	14	80	6	74
	Pracownicy usług	27	60	13	56
	Robotnicy wykwalifikowani	26	62	12	110
	Robotnicy niewykwalifik.	45	42	13	51
	Rolnicy	26	50	24	60
	Pracujący na własny rach.	14	70	15	41
Bierni zawodowo	Renciści	33	45	22	60
	Emeryci	25	61	14	231
	Uczniowie i studenci	26	72	3	57
	Bezrobotni	35	46	19	56
	Gospodynie domowe i inni	40	48	12	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	21	75	4	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	70	11	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	25	64	10	245
	prywatnym gosp. rolnym	23	53	24	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	44	37	18	141
	501-750	28	63	9	122
	751-1000	26	61	13	154
	1001-1500	26	62	12	173
	Powyżej 1500 zł	16	80	4	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	38	45	17	162
	Średnie	26	59	15	472
	Dobre	22	71	7	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	43	39	18	55
	Raz w tygodniu	27	61	12	454
	1-2 razy w miesiącu	20	64	16	135
	Kilka razy w roku	24	64	12	243
	W ogóle nie uczestniczy	28	66	6	115
Poglądy polityczne	Lewica	16	81	3	182
	Centrum	22	68	10	333
	Prawica	36	53	11	263
	Trudno powiedzieć	28	47	25	224

Tabela 2

		Ostatnio w wyniku śledztwa prokuratury wojskowej oraz późniejszej ekshumacji ustalono, że ciała dwóch ofiar katastrofy smoleńskiej zostały zamienione i spoczywały w nie swoich grobach. Czy, w Pana(i) opinii, sytuacja ta:			Liczba osób
		to dowód na zaniedbania, jakich się dopuszczono w związku z katastrofą	to pomyłka, do której łatwo mogło dojść w tamtych okolicznościach	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		41	52	7	1006
Płeć	Mężczyźni	45	48	7	479
	Kobiety	38	55	7	527
Wiek	18-24 lata	53	42	5	126
	25-34	46	46	8	207
	35-44	33	59	9	144
	45-54	38	59	3	166
	55-64	44	52	5	206
	65 lat i więcej	35	52	12	157
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	49	11	382
	Miasto do 20 tys.	36	58	6	153
	20-100 tys.	48	47	4	193
	101-500 tys.	43	52	5	172
	501 tys. i więcej mieszk.	38	60	2	106
Wykształcenie	Podstawowe	45	43	12	196
	Zasadnicze zawodowe	39	54	7	262
	Średnie	42	53	5	353
	Wyższe	42	54	4	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	53	3	93
	Średni personel, technicy	40	53	8	42
	Pracownicy adm.-biurowi	32	64	4	74
	Pracownicy usług	41	52	7	56
	Robotnicy wykwalifikowani	38	55	7	110
	Robotnicy niewykwalifik.	54	34	11	51
	Rolnicy	33	58	9	63
Pracujący na własny rach.	44	56		41	
Bierni zawodowo	Renciści	33	59	8	60
	Emeryci	38	54	7	232
	Uczniowie i studenci	51	41	8	57
	Bezrobotni	60	34	6	56
	Gospodynie domowe i inni	46	44	10	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	44	51	6	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	40	53	8	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	53	5	244
	prywatnym gosp. rolnym	30	63	7	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	45	48	7	142
	501-750	44	48	8	122
	751-1000	38	55	7	154
	1001-1500	44	52	4	173
	Powyżej 1500 zł	36	61	2	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	51	40	9	163
	Średnie	40	51	9	474
	Dobre	39	58	3	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	53	40	6	55
	Raz w tygodniu	43	50	7	458
	1-2 razy w miesiącu	40	53	7	135
	Kilka razy w roku	38	54	8	243
	W ogóle nie uczestniczy	40	56	4	115
Poglądy polityczne	Lewica	34	62	4	184
	Centrum	41	52	7	334
	Prawica	51	45	3	263
	Trudno powiedzieć	37	50	12	225

Tabela 3

		Ostatnio w wyniku śledztwa prokuratury wojskowej oraz późniejszej ekshumacji ustalono, że ciała dwóch ofiar katastrofy smoleńskiej zostały zamienione i spoczywały w nie swoich grobach. Czy, w Pana(i) opinii, sytuacja ta:			Liczba osób
		podważa wcześniejsze ustalenia dotyczące ofiar katastrofy smoleńskiej i właściwie teraz nie wiadomo, które szczątki gdzie są pochowane	nie podważa wcześniejszych ustaleń dotyczących ofiar katastrofy smoleńskiej	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		49	35	16	1005
Płeć	Mężczyźni	44	40	16	478
	Kobiety	53	31	15	527
Wiek	18-24 lata	58	34	8	126
	25-34	59	26	15	207
	35-44	46	42	12	144
	45-54	48	40	12	166
	55-64	45	36	19	206
	65 lat i więcej	40	37	23	156
Miejsce zamieszkania	Wieś	46	36	18	381
	Miasto do 20 tys.	53	32	15	153
	20-100 tys.	53	33	15	193
	101-500 tys.	52	34	13	172
	501 tys. i więcej mieszk.	43	46	10	106
Wykształcenie	Podstawowe	43	31	26	196
	Zasadnicze zawodowe	47	37	16	262
	Średnie	54	36	10	352
	Wyższe	49	38	13	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	41	11	93
	Średni personel, technicy	68	25	7	42
	Pracownicy adm.-biurowi	42	51	7	74
	Pracownicy usług	61	27	12	56
	Robotnicy wykwalifikowani	50	37	12	110
	Robotnicy niewykwalifik.	53	31	16	51
	Rolnicy	41	34	26	63
Pracujący na własny rach.	48	35	16	41	
Bierni zawodowo	Renciści	30	34	36	60
	Emeryci	42	38	20	231
	Uczniowie i studenci	56	39	5	57
	Bezrobotni	55	27	18	56
	Gospodynie domowe i inni	69	23	8	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	52	40	8	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	48	42	11	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	53	33	13	244
	prywatnym gosp. rolnym	43	36	21	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	58	23	19	142
	501-750	53	38	8	122
	751-1000	49	34	17	154
	1001-1500	52	32	15	172
	Powyżej 1500 zł	40	51	9	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	51	26	23	163
	Średnie	49	34	18	474
	Dobre	49	42	9	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	65	16	19	55
	Raz w tygodniu	53	33	14	457
	1-2 razy w miesiącu	44	37	19	135
	Kilka razy w roku	45	39	16	243
	W ogóle nie uczestniczy	40	47	12	115
Poglądy polityczne	Lewica	42	49	9	184
	Centrum	48	37	14	333
	Prawica	55	31	13	263
	Trudno powiedzieć	49	26	25	225

Tabela 4

		Jak ocenia Pan(i) działania polskiego rządu w sprawie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności katastrofy pod Smoleńskiem?				Liczba osób
		Rząd zrobił w tej sprawie wszystko, co możliwe	Rząd wiele zrobił w tej sprawie, ale dopuścił się też wielu zaniechań	Tak naprawdę rząd zaniechał wszelkich możliwości rzetelnego wyjaśnienia tej katastrofy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		13	50	30	7	1006
Płeć	Mężczyźni	12	51	30	7	479
	Kobiety	14	50	29	7	527
Wiek	18-24 lata	10	59	26	5	126
	25-34	10	51	32	7	207
	35-44	20	57	20	3	144
	45-54	15	48	32	4	166
	55-64	14	48	30	8	206
	65 lat i więcej	11	43	33	12	157
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	52	30	9	382
	Miasto do 20 tys.	15	47	31	7	153
	20-100 tys.	15	48	32	6	193
	101-500 tys.	13	52	31	4	172
	501 tys. i więcej mieszk.	22	53	21	4	106
Wykształcenie	Podstawowe	12	33	38	17	196
	Zasadnicze zawodowe	13	51	31	5	262
	Średnie	14	53	28	4	353
	Wyższe	13	62	22	3	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	61	24	1	93
	Średni personel, technicy	9	69	22		42
	Pracownicy adm.-biurowi	17	61	17	5	74
	Pracownicy usług	11	55	31	3	56
	Robotnicy wykwalifikowani	13	46	35	5	110
	Robotnicy niewykwalifik.	6	33	47	14	51
	Rolnicy	7	56	32	5	63
	Pracujący na własny rach.	30	35	27	7	41
Bierni zawodowo	Renciści	23	28	34	16	60
	Emeryci	13	49	31	8	232
	Uczniowie i studenci	13	61	21	5	57
	Bezrobotni	9	49	30	12	56
	Gospodynie domowe i inni	10	51	31	8	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	54	31	2	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	65	26	3	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	17	46	30	7	244
	prywatnym gosp. rolnym	9	56	32	2	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	45	36	9	142
	501-750	8	51	35	5	122
	751-1000	10	52	29	9	154
	1001-1500	17	45	33	4	173
	Powyżej 1500 zł	16	58	24	2	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	38	40	11	163
	Średnie	11	52	29	8	474
	Dobre	17	54	25	3	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	46	41	10	55
	Raz w tygodniu	10	52	31	6	458
	1-2 razy w miesiącu	13	52	27	8	135
	Kilka razy w roku	16	48	28	8	243
	W ogóle nie uczestniczy	25	47	23	5	115
Poglądy polityczne	Lewica	20	57	17	6	184
	Centrum	15	56	24	4	334
	Prawica	6	48	44	2	263
	Trudno powiedzieć	13	40	31	17	225